

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥అథ షష్ఠ కాణ్డే ప్రథమః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ ప్రాచీనవగ్ంశజ్ఞురోతి దేవమనుష్యా దిశో వ్యభజన్త ప్రాచీన్దేవా దక్షిణా పితరః
ప్రతీచీం మనుష్యా ఉదీచీగ్ం రుద్రా యత్ప్రాచీనవగ్ంశజ్ఞురోతి దేవలోకమేవ తద్యజమాన
ఉపావర్తతే పరి శ్రయత్యన్తర్హితో హి దేవలోకో
మనుష్యలోకాఽన్నాస్మాల్లోకాధేన్వతవ్యమివేత్యాహుః కో హి తద్వేద యద్యముష్మిల్లోకేఽస్తి
వా న వేతి దిక్ష్యతీకాశాన్కరో- [౧] త్యుభయోర్లోకయోరభిజిత్త్య కేశశ్మశ్చ వపతే నఖాని ని
కృన్తతే మృతా వా ఏషా త్వగమేధ్యా యత్కేశశ్మశ్చ మృతామేవ త్వచమమేధ్యామపహత్య
యజ్ఞియో భూత్వా మేధముపైత్యజ్గిరసః సువర్గం లోకం యన్తోఽపున దీక్షాతపసి
ప్రావేశయన్తపున స్నాతి సాక్షాదేవ దీక్షాతపసి అవ రున్ధే తీర్థే స్నాతి తీర్థే హి తే తాం
ప్రావేశయన్తీర్థే స్నాతి [౨] తీర్థమేవ సమానానాం భవత్యపోఽశ్నాత్యన్తరత ఏవ మేధ్యో
భవతి వాససా దీక్షయతి సామ్యం పై క్షౌమన్దేవతయా సోమమేష దేవతాముపైతి యో
దీక్షతే సోమస్య తనూరసి తనువం మే పాహిత్యాహ స్వామేవ దేవతాముపైత్యథో
ఆశిషమేపైతామా శాస్తీఽగ్నేస్తూషాధానం వాయోర్వాతపానం పితృణాం నీవిరోషధీనాం
ప్రఘాతః [౩] ఆదిత్యానాం ప్రాచీనతానో విశ్వేషాం దేవానామోతుర్నక్షత్రాణామతీకాశాస్తద్వా
ఏతధ్సర్వదేవత్యం యద్వాసో యద్వాససా దీక్షయతి సర్వాభిరేవైనం దేవతాభిర్దీక్షయతి
బహిఃప్రాణో పై మనుష్యస్తస్యాఽశనం ప్రాణోఽశ్నాతి సప్రాణ ఏవ దీక్షత ఆశితో భవతి
యావాసేవాఽస్య ప్రాణస్తేన సహ మేధముపైతి ఘృతం దేవానాం మస్తు పితృణాం నిష్పక్వం
మనుష్యాణాం తద్వా [౪] ఏతధ్సర్వదేవత్యం యన్నవనీతం యన్నవనీతేనాఽభ్యజ్క్తే సర్వా
ఏవ దేవతాః ప్రిణాతి ప్రచ్యుతో వా ఏషోఽస్మాల్లోకాదగతో దేవలోకం యో దీక్షితోఽన్తరేవ

న॒వనీ॑త॒న్త॒స్మాన్న॒వనీ॑తేనా॒కభ్య॑జ్ఞే॒కను॑లో॒మం య॑జు॒షా వ్యా॑వృ॒త్యా ఇ॒న్ద్రో వృ॒త్రమ॑హ॒న్తస్య॑
 కనీ॑నికా పరా॒కప॑త॒త్తదా॑ఇ॒ష్టాన॑మ॒భవ॑ద్యదాజ్ఞే చక్షు॑రే॒వ భ్రా॑తు॒వ్యస్య॑ వృ॒జ్ఞే దక్షి॑ణం
 పూ॒ర్వమా॑కజ్ఞే [౫] స॒వ్యగ్ం హి పూ॑ర్వం మను॒ష్యా ఆ॒ఇష్టాతే॑ న ని ధా॒వతే॑ నీ॒వ హి
 మను॒ష్యా ధా॒వన్తే॑ ప॒ఇచ్చ కృ॒త్వ ఆక॑జ్ఞే ప॒ఇచ్ఛాక్ష॑రా ప॒జ్ఞిః పా॑జ్ఞో య॒జ్ఞో
 య॒జ్ఞమే॒వాక॑వ రు॒న్ధే పరి॑మిత॒మాక॑జ్ఞే॒కపరి॑మితగ్ం హి మను॒ష్యా ఆ॒ఇష్టాతే॑
 స॒తూల॑యాక॒కజ్ఞే॒కప॑తూలయా హి మను॒ష్యా ఆ॒ఇష్టాతే॑ వ్యా॒వృత్త్యా॑
 యద॑ప॒తూల॑యాక॒కఇ॒ష్టాత వ॒జ్ర ఇ॒వ స్వా॑భ॒స్సతూల॑యాక॒కజ్ఞే మి॒త్రత్వా॑యే- [౬] న్ద్రో
 వృ॒త్రమ॑హ॒న్తోన్క ౧ పో॒క ౧ భ్య॑మి॒యత తా॒సాం య॑స్మే॒ధ్యం య॒జ్ఞియ॑గ్ం
 సదే॑వమా॒సీత్తద॑పో॒దక్రా॒మత్తే ద॒ర్భా అ॒భవన్॑ యద౒॒ర్భ పు॒ఇష్టే॒తైః ప॒వయ॑తి యా ఏ॒వ మే॒ధ్యా
 య॒జ్ఞియాః సదే॑వా ఆప॒స్తాభి॑రే॒వైనం॑ ప॒వయ॑తి ద్వా॒భ్యాం ప॒వయ॑త్యహో॒రాత్రా॒భ్యామే॒వైనం॑
 ప॒వయ॑తి త్రి॒భిః ప॒వయ॑తి త్రయ ఇ॒మే లో॒కా ఏ॒భిరే॒వైనం॑ లో॒కైః ప॒వయ॑తి ప॒ఇచ్చ॑భిః [౭]
 ప॒వయ॑తి ప॒ఇచ్ఛాక్ష॑రా ప॒జ్ఞిః పా॑జ్ఞో య॒జ్ఞో య॒జ్ఞాయై॑వైనం ప॒వయ॑తి షడ్భిః
 ప॒వయ॑తి షడ్వా॒ ఋత॑వ ఋ॒తుభి॑రే॒వైనం॑ ప॒వయ॑తి సప్త॑భిః ప॒వయ॑తి సప్త ఛ॒న్దాగ్ం॑సి
 ఛ॒న్దోభి॑రే॒వైనం॑ ప॒వయ॑తి నవ॑భిః ప॒వయ॑తి నవ వై పు॒రుషే॑ ప్రా॒ణాః సప్రా॑ణమే॒వైనం॑
 ప॒వయ॑త్యేక॒విగ్ం॑శత్యా ప॒వయ॑తి దశ హ॒స్త్యా అ॒జ్గల॑యో దశ ప॒ద్యా ఆత్తే॑క్ర॒విగ్ం॑శో
 యా॒వాసే॑వ పు॒రుష॑స్తమపరి॒వర్గం॑ [౮] ప॒వయ॑తి చి॒త్పతి॑స్త్వా పు॒నాత్వి॑త్యాహ మ॒నో వై
 చి॒త్పతి॑ర్మన॒స్సైవైనం॑ ప॒వయ॑తి వా॒క్పతి॑స్త్వా పు॒నాత్వి॑త్యాహ వా॒చైవైనం॑ ప॒వయ॑తి దే॒వస్త్వా
 స॒వితా పు॒నాత్వి॑త్యాహ స॒వితృ॑ప్రసూత ఏ॒వైనం॑ ప॒వయ॑తి త॒స్య తే ప॒విత్ర॑పతే ప॒విత్రే॑ణ
 య॒స్మై కం పు॒సే త॒చ్ఛకే॑యమి॒త్యాహో॒కశి॑షమే॒వైతా॒మా శాస్తే॑||[౯]

అ॒తీకా॑శాన్య॒రోత్య॑ర్వే॒శయ॑న్తీ॒తే స్నా॑తి ప్ర॒భూతో మను॒ష్యాణా॑న్తద్వా ఆక॑జ్ఞే మి॒త్రత్వా॑య

ప॒ఇచ్చ॑భిరపరి॒వర్గమ॑ష్టాచ॒త్వారిగ్ం॑శచ్ఛ||6.1.1||

యావన్తో పై దేవా యజ్ఞాయాకపునత త ఏవాకభవన్ య ఏవం విద్వాన్ యజ్ఞాయ
పునీతే భవత్యేవ బహిః పవయిత్వాకంతః ప్ర పాదయతి మనుష్యలోక ఏవైనం పవయిత్వా
పూతం దేవలోకం ప్ర ణయత్యదీక్షిత ఏకయాకహుత్యేత్యాహుః సువేణ చతస్రో జుహోతి
దీక్షితత్వాయ సుచా పశ్చామీం పశ్చాక్షరా పజ్క్తిః పాజ్క్తి యజ్ఞో యజ్ఞమేవాకవ రున్త
ఆకూత్యై ప్రయుజేగ్నయే [౧౦] స్వాహేత్యాహాకకూత్యా హి పురుషో యజ్ఞమభి
ప్రయుజ్క్తి యజేయేతి మేధాయై మనసేగ్నయే స్వాహేత్యాహ మేధయా హి మనసా
పురుషో యజ్ఞమభిగచ్ఛతి సరస్వత్యై పూష్టేగ్నయే స్వాహేత్యాహ వాగ్వై సరస్వతీ
పుథివీ పూషా వాచైవ పుథివ్యా యజ్ఞం ప్ర యుజ్క్తి ఆపో దేవీర్బృహతీర్విశ్వశమ్భువ
ఇత్యాహ యా పై వర్ష్యాస్తా [౧౧] ఆపో దేవీర్బృహతీర్విశ్వశమ్భువో యదేతద్యజుర్న
బ్రూయాద్దివ్యా ఆపోశాంతా ఇమం లోకమా గచ్ఛేయురాపో దేవీర్బృహతీర్విశ్వశమ్భువ
ఇత్యాహాస్మా ఏవైనా లోకాయ శమయతి తస్మాచ్ఛాంతా ఇమం లోకమా గచ్ఛన్తి
ద్యావాపుథివీ ఇత్యాహ ద్యావాపుథివ్యోర్హి యజ్ఞ ఉర్వన్తరిక్షమిత్యాహాన్తరిక్షే హి యజ్ఞో
బృహస్పతిర్నో హవిషా వృధా- [౧౨] త్విత్యాహ బ్రహ్మ పై దేవానాం
బృహస్పతిర్బ్రహ్మణైవాకసై యజ్ఞమవ రున్తే యద్బ్రూయాద్విధేరితి
యజ్ఞస్థాణుమృచ్ఛేద్వృధాత్విత్యాహ యజ్ఞస్థాణుమేవ పరి వృణక్తి ప్రజాపతిర్యజ్ఞమసృజత
సోస్మాథ్సృష్టః పరాజైథన్ ప్ర యజురవ్లీనాత్ప్ర సామ
తమృగుదయచ్ఛద్యద్గుగుదయచ్ఛత్తదౌద్ధ హణస్యౌద్ధ హణత్వమృచా [౧౩] జుహోతి
యజ్ఞస్యోద్యత్యా అనుష్టుప్పన్దసాముదయచ్ఛదిత్యాహుస్తస్మాదనుష్టుభా జుహోతి
యజ్ఞస్యోద్యత్యై ద్వాదశ వాథ్సబన్ధాన్యదయచ్ఛన్నిత్యాహుస్తస్మాద్ద్వాదశభిర్వాథ్సబన్ధవిదో
దీక్షయన్తి సా వా ఏషర్గనుష్టుగ్వాగనుష్టుగ్యదేతయర్చా దీక్షయతి వాచైవైనగ్ం సర్వయా
దీక్షయతి విశ్వే దేవస్య నేతురిత్యాహ సావిత్ర్యేతేన మర్తో వృణీత సఖ్య- [౧౪] మిత్యాహ
పితృదేవత్యేతేన విశ్వే రాయ ఇషుధ్యసీత్యాహ వైశ్వదేవ్యేతేన ద్యుమ్నం వృణీత పుష్యస

ఇత్యాహ పౌష్ట్యేతేన సా వా ఏషర్కన్వదేవత్యా యదేతయర్చా దీక్షయతి సర్వాభిరేపైనం
దేవతాభిర్దీక్షయతి సప్తాక్షరం ప్రథమం పదమష్టాక్షరాణి త్రీణి యాని త్రీణి
తాన్యష్టాపుపయన్తి యాని చత్వారి తాన్యష్టా యదష్టాక్షరా తేన [౧౫] గాయత్రీ
యదేకాదశాక్షరా తేన త్రిష్టుగ్యద్ద్వాదశాక్షరా తేన జగతీ సా వా ఏషర్కన్వరాణి ఛన్దాగ్ంసి
యదేతయర్చా దీక్షయతి సర్వేభిరేపైనం ఛన్దోభిర్దీక్షయతి సప్తాక్షరం ప్రథమం పదగ్ం
సప్తపదా శక్వరీ పశవః శక్వరీ పశూనేవావ రున్ధ ఏకస్మాదక్షరాదనాప్తం ప్రథమం పదం
తస్మాద్యద్వాచోనాప్తం తన్మనుష్యా ఉప జీవన్తి పూర్ణయా జుహోతి పూర్ణ ఇవ హి
ప్రజాపతిః ప్రజాపతీరాప్త్యై న్యూనయా జుహోతి న్యూనాద్ధి ప్రజాపతిః ప్రజా అసృజత
ప్రజానాగ్ంసృప్త్యై||[౧౬]

అగ్నయే తా వృధాత్ప్రవా సఖ్యస్తేన జుహోతి పశ్చదశ చ||6.1.2||

ఋక్సామే వై దేవేభ్యో యజ్ఞాయాతిష్ఠమానే కృష్ణో రూపం
కృత్వాపక్రమ్యాతిష్ఠతాస్తేమన్యన్త యం వా ఇమే ఉపావర్థన్యతః స ఇదం భవిష్యతీతి
తే ఉపామన్త్రయన్త తే అహోరాత్రయోర్మహిమానమపనిధాయ దేవానుపావర్తేతామేష వా
ఋచో వర్ణో యచ్ఛుక్లం కృష్ణాజినస్త్వైష సామ్నా యత్క్రష్ణమృక్సామయోః శిల్పే స్థ
ఇత్యాహర్కామే ఏవావ రున్ధ ఏష [౧౭] వా అహ్నో వర్ణో యచ్ఛుక్లం కృష్ణాజినస్త్వైష
రాత్రియా యత్క్రష్ణం యదేవైనయోస్తత్ర న్యక్తం తదేవావ రున్ధే కృష్ణాజినేన దీక్షయతి
బ్రహ్మణో వా ఏతద్దూపం యత్క్రష్ణాజినం బ్రహ్మణైపైనం దీక్షయతీమాం ధియగ్ం
శిక్షమాణస్య దేవేత్యాహ యథాయజురేపైతద్గర్భో వా ఏష యద్దీక్షిత ఉల్బం వాసః పోర్ణతే
తస్మాద్- [౧౮] గర్భాః ప్రావృతా జాయన్తే న పురా సోమస్య క్రయాదపోర్ణీవత యత్పురా
సోమస్య క్రయాదపోర్ణీవత గర్భాః ప్రజానాం పరాపాతుకాః స్యుః క్రీతే సోమేపోర్ణతే
జాయత ఏవ తదథో యథా వసీయాగ్ంసం ప్రత్యపోర్ణతే తాద్భగేవ తదజ్గిరసః సువర్గం

లో॒కం॒ య॒న్త ఊ॒ర్జం॒ వ్య॒భజ॒న్త తతో॒ యద॒త్యశి॒ష్యత॒ తే శ॒రా అ॒భవ॒న్సూ॒రైః శ॒రా
 య॒చ్ఛర॒మయీ॒ [౧౯] మే॒ఖలా॒ భవ॒త్యూర్జ॒మే॒వాక॒వ రు॒స్థే మ॒ధ్యతః॒ సం న॒హ్యతి॒ మధ్య॒త
 ఏ॒వాక॒స్మా ఊ॒ర్జం॒ దధా॒తి తస్మా॒న్మధ్య॒త ఊ॒ర్జా భు॒జ్జత॒ ఊర్ధ్వం॒ వై పు॒రుష॒స్య నా॒భ్యై
 మే॒ధ్యమ॒వాచీ॒నమ॒మేధ్యం॒ యన్మ॒ధ్యతః॒ సంన॒హ్యతి॒ మేధ్యం॒ చై॒వాక॒స్యాక॒మేధ్యం॒ చ
 వ్యా॒వర్త॒యతీ॒న్త్రో వృ॒త్రాయ॒ వజ్రం॒ ప్రాక॒హర॒థ్న త్రే॒ధా వ్య॒భవ॒థ్న్యస్త్రో॒తీయగ్ం
 రథ॒స్త్రోతీ॒యం యూ॒పస్త్రో॒తీయం॒ [౨౦] యే॒కన్తః॒శరా అశీ॒ర్యన్త॒ తే శ॒రా అ॒భవ॒న్తచ్ఛరా॒ణాగ్ం
 శర॒త్వం వజ్రో॒ వై శ॒రాః క్షు॒త్థలు॒ వై మను॒ష్యస్య॒ భ్రాతృ॒వ్యో య॒చ్ఛర॒మయీ॒ మే॒ఖలా భ॒వతి
 వజ్రే॒ణైవ సాక్షా॒త్కు॒ద్ధం భ్రాతృ॒వ్యం మ॒ధ్యతోక॒ప హ॒తే త్రి॒వృద్భ॒వతి త్రి॒వృద్వై
 ప్రా॒ణస్త్రీ॒వృత॒మేవ ప్రా॒ణం మ॒ధ్యతో య॒జమా॒సే దధా॒తి పృ॒థ్వీ భ॒వతి ర॒జ్జానాం
 వ్యా॒వృత్తి॒య మే॒ఖలయా॒ య॒జమా॒నం దీ॒క్షయ॒తి యోక్త్రే॒ణ ప॒త్నీం మి॒ధున॒త్వాయ॒ [౨౧]
 యజ్ఞో॒ దక్షి॒ణామ॒భ్యధ్యా॒యతాగ్ం॒ సమ॒భవ॒త్తది॒న్త్రోకా॒యథ్సోక॒మన్య॒త యో వా ఇతో
 జని॒ష్యతే॒ స ఇ॒దం భ॒విష్య॒తీతి॒ తాం ప్రా॒విశ॒త్తస్యా॒ ఇన్త్ర ఏ॒వాక॒జాయ॒త సోక॒మన్య॒త యో వై
 మది॒తోక॒పరో జని॒ష్యతే॒ స ఇ॒దం భ॒విష్య॒తీతి॒ తస్యా అను॒మృశ్య॒ యోని॒మాక॒చ్ఛిన॒థ్నా
 సూ॒తవ॒శాక॒భవ॒త్తథ్నా॒తవ॒శాయై॒ జన్మ [౨౨] తాగ్ం హ॒స్తే న్యవే॒ష్టయ॒త తాం మృ॒గేషు
 న్యద॒ధాథ్నా కృ॒ష్ణవి॒షాణాక॒భవ॒దిన్త్ర॒స్య యోని॒రసి॒ మా మా హిగ్ం॒సీరి॒తి కృ॒ష్ణవి॒షాణాం ప్ర
 య॒చ్ఛతి॒ సయోని॒మేవ య॒జ్ఞం కరో॒తి సయోనిం॒ దక్షి॒ణాగ్ం॒ సయోని॒మిన్త్రగ్ం
 సయోని॒త్వాయ॒ కృ॒ష్యై త్వా సు॒సస్యా॒యా ఇత్యా॒హ తస్మాద॒కృష్ణ॒పచ్యా॒ ఓష॒ధయః॒ పచ్య॒న్తే
 సు॒పిపు॒లాభ్యస్తా॒ష్టప॒థీభ్య॒ ఇత్యా॒హ తస్మాదో॒షధ॒యః ఫలం॒ గృ॒హ్ణన్తి॒ యద్ధ॒న్తేన [౨౩]
 కణ్డా॒యేత పా॒మన॒మ్భాపు॒కాః ప్ర॒జాః స్యు॒ర్యథ్న॒యేత నగ్న॒మ్భాపు॒కాః కృ॒ష్ణవి॒షాణయా
 కణ్డా॒యతేక॒పిగృ॒హ్య సృ॒యతే॒ ప్ర॒జానాం॒ గోపీ॒థాయ॒ న పు॒రా దక్షి॒ణాభ్యో నేతోః
 కృ॒ష్ణవి॒షాణామ॒వ చృ॒తేద్య॒త్పురా దక్షి॒ణాభ్యో నేతోః॒ కృ॒ష్ణవి॒షాణామ॒వచృ॒తేద్యోనిః॒ ప్ర॒జానాం
 పరా॒పాతు॒కా న్యాన్వీ॒తాసు దక్షి॒ణాసు చాత్వా॒లే కృ॒ష్ణవి॒షాణాం ప్రా॒స్యతి॒ యోని॒ర్వై య॒జ్ఞస్య

చా॒త్వా॒లం॑ యో॒నిః కృ॒ష్ణవి॒షా॒ణా యో॒నావే॒వ యో॒నిం దధా॑తి య॒జ్ఞస్య॑ స॒యోని॒త్వాయ॑||౨౪||
 రు॒న్ధ ఏ॒ష తస్మా॑చ్ఛ॒రమ॒యీ యూ॒వస్త్రో॑తీ॒యం మిథు॑నత్వాయ జన్మ హస్తేనాఽష్టాచత్వారిగంశచ్చ||6.1.3||

వా॒గై॒వ దే॒వేభ్యో॑ఽపా॒కృమ॑ద్యజ్ఞా॒యాతి॑ష్ఠమా॒నా సా వన॑స్పతీ॒న్పాఽవి॑శథై॒ నషా॑
 వా॒గ్వన॑స్పతి॒షు వద॑తి యా దు॒న్దుభౌ॑ యా తూ॒ణవే॑ యా వీ॒ణాయాం॑ యద్దీక్షితద॒ణ్డం
 ప్ర॒యచ్ఛ॑తి వాచమే॒వావ రు॒న్ధ ఔదు॑మ్బరో భవత్యూర్గా॒వ ఉదు॑మ్బర ఊర్జమే॒వావ రు॒న్ధే
 ముఖే॑న స॒మితో॑ భవతి ముఖత ఏ॒వాస్మా ఊర్జం॑ దధా॑తి తస్మాన్ముఖత ఊర్జా భు॒జ్జతే॑
 [౨౫] క్రీ॒తే సోమే॑ మైత్రావరు॒ణాయ॑ ద॒ణ్డం ప్ర యచ్ఛ॑తి మైత్రావరు॒ణో హి
 పు॒రస్తా॑దృత్విగ్భ్యో॒ వాచం॑ విభజతి తామృత్విజో॒ యజ॑మాసే ప్రతి ప్తాపయన్తి స్వాహా
 య॒జ్ఞం మన॑సేత్యాహ మనసా హి పురుషో య॒జ్ఞమ॑భిగచ్ఛతి స్వాహా
 ద్యా॒వాపృ॑థివీభ్యామిత్యాహ ద్యా॒వాపృ॑థివ్యోర్హి య॒జ్ఞః స్వాహో॑రన్తరిక్షాదిత్యాహాన్తరిక్షే
 హి య॒జ్ఞః స్వాహా॑ య॒జ్ఞం వాతా॑దారభ ఇత్యాహాన్తర్యం [౨౬] వావ యః పవతే స
 య॒జ్ఞస్తమే॑వ సాక్షాదా రభతే ముష్టి కరోతి వాచం యచ్ఛతి య॒జ్ఞస్య॑ ధృత్యా
 అదీక్షిష్టాన్తర్యం బ్రాహ్మణ ఇతి త్రిరుపాగ్శ్వాహ దేవేభ్య ఏవైనం ప్రాహ
 త్రిరుచ్చైరుభయేభ్య ఏవైనం దేవమనుష్యేభ్యః ప్రాహ న పురా నక్షత్రేభ్యో వాచం వి
 సృజేద్యత్పురా నక్షత్రేభ్యో వాచం విసృజేద్యజ్ఞం విచ్ఛిన్ద్యా- [౨౭] దుదితేషు నక్షత్రేషు వ్రతం
 కృణుతేతి వాచం వి సృజతి య॒జ్ఞవ్ర॑తో వై దీక్షితో య॒జ్ఞమే॒వాభి వాచం॑ వి సృజతి యది
 విసృజేద్వైష్ణవీమృచమను బ్రూయాద్యజ్ఞో వై విష్ణుర్వజ్ఞేనైవ య॒జ్ఞగ్ం స॒ం తనో॑తి దైవీం
 ధి॒యం మనా॑మహ ఇత్యాహ య॒జ్ఞమే॒వ తన్మృ॑దయతి సుపారా నో అసద్వశ ఇత్యాహ
 వ్యుష్ణిమే॒వావ రు॒న్ధే [౨౮] బ్రహ్మ॑వాదినో వదన్తి హోతవ్యం దీక్షితస్య గృహ ౩ ఇ న
 హోత॑వ్యా ౩ మితి హవిర్వై దీక్షితో య॒జ్ఞః హు॑యాద్యజమానస్యావదాయ జుహుయాద్యన్న
 జుహు॑యాద్యజ్ఞపరురన్తరియాద్యే దే॒వా మనో॑జాతా మనోయుజ ఇత్యాహ ప్రాణా వై దే॒వా

మ॒నో॒జా॒తా మ॒నో॒యు॒జ॒స్తే॒ష్వే॒వ ప॒రో॒క్షం జా॒హో॒తి తన్నే॒వ హు॒తన్నే॒వాహు॒తగ్గ్ స్వ॒ప॒ంతం వై
 దీ॒క్షిత॒గ్ం రక్షా॒గ్ంసి జి॒ఘా॒గ్ంస॒న్త్యగ్నిః [౨౯] ఖ॒లు వై రక్షో॒హాగ్నీ త్వ॒గ్ం సు జా॒గృ॒హి
 వ॒యగ్ం సు మ॒న్దిషీ॒మహీ॒త్యాహో॒గ్నిమే॒వాధి॒పాం కృ॒త్వా స్వ॒పితి రక్ష॒సామ॒పహ॒త్యా
 అ॒వ్రత్య॒మివ వా ఏ॒ష క॒రోతి యో దీ॒క్షితః స్వ॒పితి త్వ॒మగ్నీ వ్రత॒పా అసీ॒త్యాహో॒గ్నిర్వై
 దే॒వానాం వ్రత॒పతిః స ఏ॒వైనం వ్రత॒మా ల॒మ్భయ॒తి దే॒వ ఆ మ॒ర్త్యేష్వే॒త్యాహ దే॒వో [౩౦]
 హ్యే॒ష స॒న్మర్త్యే॒షు త్వం య॒జ్ఞేష్వే॒డ్య ఇ॒త్యాహై॒తగ్ం హి య॒జ్ఞేష్వే॒డతే॒ప వై
 దీ॒క్షితా॒థ్సుషు॒పుష ఇ॒న్ద్రియం దే॒వతాః క్రా॒మన్తి విశ్వే దే॒వా అభి
 మా॒మావ॒వృత్ర॒న్నిత్యాహే॒న్ద్రియే॒ణైవైనం దే॒వతా॒భిః సం న॒యతి యదే॒తద్య॒జుర్న
 బ్రూ॒యాద్యా॒వత ఏ॒వ ప॒శూన॒భి దీక్షే॒త తా॒వన్తో॒స్య ప॒శవః సూ॒యా రా॒స్వేయ- [౩౧] ధో॒మా
 భూ॒యో భ॒రేత్యా॒హోప॒రిమి॒తానే॒వ ప॒శూన॒వ రు॒న్ధే చ॒న్త్రమ॒సి మ॒మ భో॒గాయ భ॒వేత్యా॒హ
 యథా॒దే॒వత॒మే॒వైనాః పు॒తి గృ॒హ్లాతి వా॒యపే త్వా వ॒రుణా॒య త్వే॒తి యదే॒వమే॒తా
 నాను॒దిశే॒దయథా॒దే॒వతం దక్షి॒ణా గ॒మయే॒దా దే॒వతా॒భ్యో వృ॒శ్శ్యేత యదే॒వమే॒తా
 అను॒దిశ॒తి యథా॒దే॒వత॒మే॒వ దక్షి॒ణా గ॒మయ॒తి న దే॒వతా॒భ్య ఆ [౩౨] వృ॒శ్శ్యతే దే॒వీరా॒పో
 అ॒పాం న॒పాది॒త్యాహ యద్యో మే॒ధ్యం య॒జ్ఞియ॒గ్ం సదే॒వం తద్యో మా॒వ క్ర॒మిష॒మితి
 వాపై॒తదా॒హోచ్ఛి॒న్నం త॒న్తుం పృ॒థివ్యా అను గే॒షమి॒త్యాహ సే॒తుమే॒వ కృ॒త్వాత్యే॒తి||[౩౩]
 భు॒జ్జతే॒యశ్శ్చి॒న్ద్యాద్యు॒న్దేగి॒రాహ దే॒వ ఇ॒యద్దే॒వతా॒భ్య ఆ త్ర॒యస్త్రి॒గ్ంశ॒చ||6.1.4||

దే॒వా వై దే॒వయ॒జన॒మధ్య॒వసా॒య ది॒శో న ప్రా॒జాన॒స్తే ౧ న్యో॒న్యము॒పాధా॒వన్త్యయా పు
 జా॒నామ త్వ॒యేతి తే॒దిత్యా॒గ్ం స॒మధ్రి॒యన్త త్వయా పు జా॒నామే॒తి సా॒బ్రవీ॒ద్వరం వృ॒ణై
 మత్ప్రా॒యణా ఏ॒వ వో య॒జ్ఞా మ॒దుద॒యనా అ॒సన్ని॒తి తస్మా॒దాది॒త్యః ప్రా॒యణీ॒యో
 య॒జ్ఞానా॒మాది॒త్య ఉ॒దయ॒నీయః ప॒శ్చ దే॒వతా య॒జతి ప॒శ్చ ది॒శో ది॒శాం పు॒జ్ఞాత్యా [౩౪]
 అథో ప॒శ్చాక్ష॒రా ప॒జ్కిః పా॒జ్కో య॒జ్ఞో య॒జ్ఞమే॒వావ రు॒న్ధే పథ్యా॒గ్

స్వ॒స్తి॒మ॒య॒జ॒న్వా॒చీ॒మే॒వ త॒యా ది॒శం ప్రా॒జాన॒న్నగ్ని॒నా దక్షి॒ణా సో॒మే॒న ప్ర॒తీచీ॒గ్ం
 స॒వి॒త్రోదీ॒చీ॒మ॒ది॒త్యోర్ధ్వా॒ం ప॒థ్యాగ్ స్వ॒స్తిం య॒జతి॒ ప్రాచీ॒మే॒వ త॒యా ది॒శం ప్ర॒జానా॒తి
 ప॒థ్యాగ్ స్వ॒స్తిమి॒ష్ట్యాగ్నీ॒షోమౌ॒ య॒జతి చక్షు॒షీ వా ఏ॒తే య॒జ్ఞస్య॒ యదగ్నీ॒షోమౌ॒
 తాభ్యా॒మే॒వా॒ను ప॒శ్య- [31] త్యగ్నీ॒షోమా॒వి॒ష్ట్యా స॒వితారం॒ య॒జతి స॒వితృ॒ప్రసూ॒త
 ఏ॒వా॒ను ప॒శ్యతి స॒వితార॒మి॒ష్ట్యాది॒తిం య॒జతీ॒యం వా అ॒దితి॒రస్యా॒మే॒వ ప్ర॒తిష్ఠా॒యా॒ను
 ప॒శ్యత్యది॒తిమి॒ష్ట్యా మారు॒తీమృ॒చమ॒న్వాహ మ॒రుతో వై దై॒వానాం॒ విశో దే॒వవి॒శం ఖ॒లు వై
 కల్ప॒మానం॒ మను॒ష్యవి॒శమ॒ను కల్ప॒తే య॒న్మారు॒తీమృ॒చమ॒న్వాహ వి॒శాం క్షు॒ప్తైః
 బ్ర॒హ్మ॒వాది॒నో వద॒న్తి ప్ర॒యాజ॒వద॒ననూ॒యాజం ప్రా॒యణీ॒యం కార్య॒మనూ॒యాజ॒వ- [32]
 దప్ర॒యాజ॒ముద॒యనీ॒యమి॒తీమే వై ప్ర॒యాజా అ॒మీ అ॒నూయా॒జాః సై॒వ సా య॒జ్ఞస్య॒
 స॒న్తతి॒స్తత్తథా॒ న కార్య॒మాత్మా వై ప్ర॒యాజాః ప్ర॒జానూ॒యాజా య॒త్ప్రయా॒జా
 న॒న్తరి॒యాదా॒త్మాన॒మన్తరి॒యాద్యద॒ నూయా॒జాన॒న్తరి॒యాత్ప్ర॒జామ॒న్తరి॒యాద్యతః॒ ఖ॒లు వై
 య॒జ్ఞస్య॒ వి॒తత॒స్య న క్రి॒యతే తద॒ను య॒జ్ఞః పరా భ॒వతి య॒జ్ఞం పరాభ॒వన్తం
 య॒జమా॒నో॒ను [33] పరా భ॒వతి ప్ర॒యాజ॒వదే॒వానూ॒యాజ॒వత్ప్రా॒యణీ॒యం కార్యం
 ప్ర॒యాజ॒వద॒నూయా॒జ॒వదుద॒యనీ॒యన్నా॒త్మాన॒మన్తరే॒తి న ప్ర॒జాం న య॒జ్ఞః
 పరాభ॒వతి న య॒జమా॒నః ప్రా॒యణీ॒యస్య ని॒ష్కాస ఉద॒యనీ॒యమ॒భి నిర్వ॒పతి సై॒వ సా
 య॒జ్ఞస్య॒ స॒న్తతి॒ర్యాః ప్రా॒యణీ॒యస్య యా॒జ్యా య॒త్తా ఉద॒యనీ॒యస్య యా॒జ్యాః
 కు॒ర్యాత్పరా॒జముం లో॒కమా రో॒హిత్ప్ర॒మాయు॒కః స్వా॒ధ్యాః ప్రా॒యణీ॒యస్య
 పు॒రో॒ను॒వాక్యాస్తా ఉద॒యనీ॒యస్య యా॒జ్యాః కరో॒త్యస్మిన్నే॒వ లో॒కే ప్ర॒తి తి॒ష్ఠతి॥[34]
 ప్ర॒జ్ఞాత్వై ప॒శ్యత్యనూ॒యాజ॒వద్య॒జమా॒నో॒ను పు॒రో॒ను॒వాక్యాస్తా అ॒ష్టా చ॥6.1.5॥

క॒ద్రాశ్చ వై సు॒పర్ణీ చా॒త్మరూ॒పయో॒రస్పర్థే॒తాగ్ం సా క॒ద్రాః
 సు॒పర్ణీ మ॒జయ॒థ్నాబ్ర॒వీత్ప్రతీ॒యస్యామి॒తో ది॒వి సోమ॒స్తమా హ॒ర తే॒నాత్మా॒నం

నిష్క్రీణీష్వేతీయం పై కదూరసౌ సుపర్ణి చన్దాగ్ంసి సౌపర్ణీయాః సాఽబ్రవీదస్మై పై పితరౌ
 పుత్రాన్భిభృతస్తృతీయస్యామితో దివి సోమస్తమా హర తేనాఽఽత్మానం నిష్క్రీణీష్వే- [3౯] తి
 మా కదూరవోచదితి జగత్యుదపతచ్ఛతుర్దశాక్షరా సతీ సాఽప్రాప్య న్యవర్తత తస్యై ద్వే
 అక్షరే అమీయేతాగ్ం సా పశుభిశ్చ దీక్షయా చాఽఽగచ్ఛత్తస్మాజ్జగతీ చన్దసాం పశవ్యతమా
 తస్మాత్పశుమన్తం దీక్షోప నమతి త్రిష్టుగుదపతత్త్రయాదశాక్షరా సతీ సాఽప్రాప్య న్యవర్తత
 తస్యై ద్వే అక్షరే అమీయేతాగ్ం సా దక్షిణాభిశ్చ [౪౦] తపసా చాఽఽగచ్ఛత్తస్మాత్త్రిష్టుభో
 లోకే మాధ్యన్దిసే సవసే దక్షిణా నీయన్త ఏతత్థలు వావ తప ఇత్యాహుర్యః స్వం దదాతీతి
 గాయత్యుదపతచ్ఛతురక్షరా సత్యజయా జ్యోతిషా తమస్యా అజాఽభ్యరున్త తదజాయా
 అజత్వగ్ం సా సోమశ్చాఽహరచ్ఛత్వారి చాఽక్షరాణి సాఽష్టాక్షరా సమపద్యత
 బ్రహ్మవాదినో వదన్తి [౪౧] కస్మాథ్సత్యాద్గాయత్రీ కనిష్ఠా చన్దసాగ్ం సతీ యజ్ఞముఖం
 పరీయాయేతి యదేవాఽదః సోమమాఽహరత్తస్మాద్యజ్ఞముఖం పర్యేత్తస్మాత్తేజస్వినీతమా
 పద్భ్యాం ద్వే సవసే సమగృహ్ణన్ముఖేనైకం యన్ముఖేన సమగృహ్ణత్తదధయత్తస్మాద్ద్వే
 సవసే శుక్రవతీ ప్రాతఃసవనం చ మాధ్యన్దినం చ తస్మాత్స్తృతీయసవన ఋజీషమభి
 షుణ్యన్తి ధీతమివ హి మన్యన్త [౪౨] ఆశిరమవ నయతి సశుక్రత్వాయాఽథో సం
 భరత్యేవైనత్తగ్ం సోమమాప్రియమాణం గన్ధర్వో విశ్వావసుః పర్యముష్ణాథ్స తిస్రో రాత్రీః
 పరిముషితోఽవసత్తస్మాత్తిస్రో రాత్రీః క్రీతః సోమో వసతి తే దేవా అబ్రువన్స్త్రీకామా పై
 గన్ధర్వాః స్త్రియా నిష్క్రీణామేతి తే వాచగ్గ్ స్త్రియమేకహాయనీం కృత్వా తయా
 నిరక్రీణన్థాం రోహిద్రూపం కృత్వా గన్ధర్వేభ్యో- [౪౩] ఽపక్రమ్యాఽతిష్ఠత్తద్రోహితో జన్మ తే
 దేవా అబ్రువన్నప యుష్మదక్రమీన్నాఽస్మానుపావర్తతే వి హ్వయామహ ఇతి బ్రహ్మ గన్ధర్వా
 అవదన్నగాయస్తేవాః సా దేవాన్గాయత ఉపావర్తత తస్మాద్గాయన్తగ్గ్ స్త్రియః కామయస్తే
 కాముకా ఏనగ్గ్ స్త్రియా భవన్తి య ఏవం వేదాఽథో య ఏవం విద్వానపి జన్యేషు భవతి
 తేభ్య ఏవ దదత్యుత యద్బహుతయా [౪౪] భవన్త్యేకహాయన్యా క్రీణాతి వాచైవైనగ్ం

సర్వయా క్రీణాతి తస్మాదేకహాయనా మనుష్యా వాచం
 వదన్త్యకూటయాకర్ణయాకాణయాశ్లోణయాసప్తశఫయా క్రీణాతి సర్వయైవైనం
 క్రీణాతి యచ్ఛేతయా క్రీణీయాద్దుశ్చర్మా యజమానః స్యాద్యత్ప్రప్లయానుస్తరణీ
 స్యాత్ప్రమాయుకో యజమానః స్యాద్యద్ద్విరూపయా వార్తఘ్ని స్యాథ్న
 వాన్యశ్శనీయాత్తం వాన్యో జినీయాదరుణయా పిజ్గాక్ష్యా క్రీణాత్యేతద్వై సోమస్య రూపగ్న్
 స్వయైవైనం దేవతయా క్రీణాతి||[౪౩]

నిష్క్రీణీష్వ దక్షిణాభిశ్చ వదన్తి మన్యస్తే గన్ధర్వభ్యో బహుతయాః పిజ్గాక్ష్యా దశ చ||6.1.6||

తద్ధిరణ్యమభవత్తస్మాదద్భ్యో హిరణ్యం పునన్తి బ్రహ్మవాదినో వదన్తి కస్మాథ్నత్యాదనస్థికేన
 ప్రజాః ప్రవీయన్తేన్తన్వతీర్జాయన్త ఇతి యద్ధిరణ్యం ఘృతేన్వధాయ జుహోతి
 తస్మాదనస్థికేన ప్రజాః ప్ర వీయన్తేన్తన్వతీర్జాయన్త ఏతద్వా అగ్నిః ప్రియం ధామ
 యద్ధృతం తేజో హిరణ్యమియం తే శుక్ర తనూరిదం వర్చ ఇత్యాహ సతేజసమేవైనగ్ం
 సతనుం [౪౬] కరోత్యథో సం భరత్యేవైనం యదబద్ధమవదధ్యాద్గర్భాః ప్రజానాం
 పరాపాతుకాః స్యుర్బద్ధమవ దధాతి గర్భాణాం ధృత్యై నిష్టర్క్యమ్బధ్నాతి ప్రజానాం
 ప్రజననాయ వాగ్వా ఏషా యథోమక్రయణీ జూరసీత్యాహ యద్ధి మనసా జవతే తద్వాచా
 వదతి ధృతా మనసేత్యాహ మనసా హి వాగ్ధృతా జష్టా విష్ణవ ఇత్యాహ [౪౭] యజ్ఞో వై
 విష్ణుర్జజ్ఞాయైవైనాం జష్టాం కరోతి తస్యాస్తే సత్యసవసః ప్రసవ ఇత్యాహ
 సవితృప్రసూతామేవ వాచమవ రున్ధే కాణ్డేకాణ్డే వై క్రియమాణే యజ్ఞగ్ం రక్షాగ్ంసి
 జిఘాగ్ంసస్త్యేష ఖలు వా అక్షోహతః పన్థా యోగ్గ్నిశ్చ సూర్యస్య చ సూర్యస్య
 చక్షురాకరుహమగ్నిరక్షః కనీనికామిత్యాహ య ఏవారక్షోహతః పన్థాస్తగ్ం సమారోహతి
 [౪౮] వాగ్వా ఏషా యథోమక్రయణీ చిదసి మనాన్సీత్యాహ శాస్త్యేవైనామేతత్తస్మాచ్ఛిష్టాః
 ప్రజా జాయన్తే చిదసీత్యాహ యద్ధి మనసా చేతయతే తద్వాచా వదతి మనాన్సీత్యాహ

యద్ధి మనసాభిగచ్ఛతి తత్కరోతి ధీరసీత్యాహ యద్ధి మనసా ధ్యాయతి తద్వాచా [౪౯]
 వదతి దక్షిణాఽసీత్యాహ దక్షిణా హ్యేషా యజ్ఞియాఽసీత్యాహ యజ్ఞియామేవైనాం కరోతి
 క్షత్రియాఽసీత్యాహ క్షత్రియా హ్యేషాఽదితిరస్యుభయతః శీర్షిత్వాహ యదేవాఽఽదిత్యః
 ప్రాయణీయో యజ్ఞానామాదిత్య ఉదయనీయస్తస్మాదేవమాహ యదబద్ధా స్యాదయతా
 స్యాద్యత్పదిబద్ధాఽనుస్తరణీ స్యాత్ప్రమాయుకో యజమానః స్యా- [౫౦] ద్యత్కర్ణగృహితా
 వార్త్రఘ్ని స్యాథన వాఽన్యశ్శనీయాత్తం వాఽన్యో జినీయాన్మిత్రస్త్వా పది బధ్నాత్విత్వాహ
 మిత్రో వై శివో దేవానాం తేనైవైనాం పది బధ్నాతి పూషాఽధ్వనః పాత్విత్వాహేయం వై
 పూషేమామేవాఽస్యా అధిపామకః సమష్ట్యా ఇన్త్రాయాఽధ్యక్షాయేత్వాహేన్త్రమేవాఽస్యా
 అధ్యక్షం కరో- [౫౧] త్యను త్వా మాతా మన్యతామను పితేత్యాహాఽనుమతయైవైనయా
 క్రీణాతి సా దేవి దేవమచ్ఛేహిత్యాహ దేవీ హ్యేషా దేవః సోమ ఇన్త్రాయ
 సోమమిత్యాహేన్త్రాయ హి సోమ ఆప్త్రాయతే యదేతద్యజుర్న బ్రూయాత్పరాచ్యేవ
 సోమక్రయణీయాద్బుద్ధస్త్వాఽఽ వర్తయత్విత్వాహ రుద్రో వై క్రూరో [౫౨]
 దేవానాన్తమేవాఽస్యై పరస్తాద్దధాత్యావృత్త్యై క్రూరమివ వా ఏతత్కరోతి యద్బుద్ధస్య
 కీర్తయతి మిత్రస్య పథేత్యాహ శాన్త్యై వాచా వా ఏష వి క్రీణీతే యః సోమక్రయణ్యా స్వస్తి
 సోమసఖా పునరేహి సహ రయ్యేత్యాహ వాచైవ విక్రీయ పునరాత్మన్వాచం ధత్తే
 ఽనుపదాసుకాఽస్య వాగ్భవతి య ఏవం వేద||[౫౩]

సతనుం విష్ణవ ఇత్యాహ సమారోహతి ధ్యాయతి తద్వాచా యజమానస్యాత్కరోతి క్రూతో వేద||6.1.7||

షట్పదాన్యను నిష్క్రామతి షడహఃవాజ్నేనాఽతి వదత్యుత సంవత్సరస్యాయఽసే యావత్త్యేవ
 వాక్తామవ రున్ధే సప్తమే పదే జుహోతి సప్తపదా శక్వరీ పశవః శక్వరీ పశూనేవాఽవ రున్ధే
 సప్త గ్రామ్యాః పశవః సప్తాఽఽరణ్యాః సప్త ఛన్దాగ్స్యుభయస్యాఽవరుద్ధ్యై వస్వ్యసి
 రుద్రాఽసీత్యాహ రూపమేవాఽస్యా ఏతన్మహిమానం [౫౪] వ్యాచష్ఠే బృహస్పతిస్త్వా సుమ్నీ

ర॒ణ్వ॒త్వి॒త్యా॒హ బ్ర॒హ్మ వై దే॒వానాం బ్ర॒హ్మ॒స్పతి॒ర్బ్ర॒హ్మణై॒వాఽస్మై ప॒శూన॒వ రు॒న్ధే రు॒ద్రో
 వసు॒భిరా చి॒కేత్వి॒త్యా॒హః॑॑॑వృ॒త్త్య పృ॒థి॒వ్యాస్తా॒స్వ మూ॒ర్ధన్నా జి॒ఘర్మి దే॒వయ॒జన ఇ॒త్యా॒హ
 పృ॒థి॒వ్యా హే॒ష మూ॒ర్ధా యదే॒వయ॒జన॒మిడా॒యాః పద ఇ॒త్యా॒హేడా॒యై హే॒తత్పదం
 యథో॒మక్ర॒యణై॒ ఘృ॒తవ॒తి స్వా॒హే- [౫౫] త్యా॒హ యదే॒వాఽస్మై పదాద్ధృ॒తమపీ॒డ్యత
 తస్మాదే॒వమా॒హ యద॒ధ్వర్యు॒రన॒గ్నావా॒హుతిం జు॒హుయాద॒న్ధోఽధ్వ॒ర్యుః స్వా॒ద్రక్షాగ్ం॑సి
 య॒జ్ఞగ్ం హ॒న్యూర్హి॒రణ్య॒ముపా॒స్య జు॒హోత్య॒గ్నివ॒త్యేవ జు॒హోతి నాన్ధోఽధ్వ॒ర్యుర్భవ॒తి న
 య॒జ్ఞగ్ం రక్షాగ్ం॑సి ఘ్ను॒న్తి కాణ్డే॒కాణ్డే వై క్రి॒యమా॒ణే య॒జ్ఞగ్ం రక్షాగ్ం॑సి జి॒ఘాగ్ం॑సన్తి
 పరి॒లిఖి॒తగ్ం రక్షః పరి॒లిఖి॒తా అరా॒తయ ఇ॒త్యా॒హ రక్ష॒సామ॒పహ॒త్యా [౫౬] ఇద॒మహగ్ం
 రక్ష॒సో గ్రి॒వా అపి కృ॒న్తామి యోఽస్మాన్దే॒వ్విష్టి యం చ వ॒యం ద్వి॒ష్టు ఇ॒త్యా॒హ ద్వో వావ
 పు॒రుషౌ యం చై॒వ ద్వే॒ష్టి యశ్చై॒నం ద్వే॒ష్టి తయోరే॒వాన॒న్తరాయం గ్రి॒వాః కృ॒న్తతి ప॒శవో
 వై సోమ॒క్రయ॒ణైః పదం యావ త్తూ॒తగ్ం సం వప॒తి ప॒శూసే॒వావ రు॒న్ధేఽస్మై రాయ
 ఇతి సం వప॒త్యాత్మాన॒మేవాధ్వ॑ఽర్యుః [౫౭] ప॒శుభ్యో నాన్తరే॒తి త్వే రాయ ఇతి
 య॒జమా॒నాయ ప్ర య॒చ్ఛతి య॒జమా॒న ఏవ ర॒యిం దధా॒తి తోతే రాయ ఇతి పత్ని॒యా
 అర్థో వా ఏ॒ష ఆత్మ॒నో యత్పత్నీ యథా గృ॒హేషు ని ధ॒త్తే తాదృగే॒వ తత్త్వ॑ష్టి॒మతీ తే
 సపే॒యేత్యా॒హ త్వష్టా వై ప॒శూనాం మి॒థునా॒నాగ్ం రూ॒పకృ॒ద్రూప॒మేవ ప॒శుషు దధా॒త్యస్మై
 వై లోకాయ గార్హ॒పత్య ఆ ధీ॒యతే॒ముష్మా ఆహ॒వనీ॒యో యద్గార్హ॒పత్య
 ఉప॒వపే॒దస్మి॒ల్లోకే ప॒శుమా॒న్ధాన్యద్యదా॒హవనీ॒యే ఽముష్మి॒ల్లోకే
 ప॒శుమా॒న్ధాన్యదు॒భయోరు॒ప వప॒త్యుభయోరే॒వైనం లోక॑యాః ప॒శుమ॒న్తం కరో॑తి||[౫౮]
 మహి॒మానగ్ం స్వా॒హావహ॒త్యా అధ్వ॒ర్యుర్ధే॒యతే చతు॒ర్విగ్ంశతి॑శ్చ||6.1.8||

బ్ర॒హ్మవా॒దినో వద॒న్తి వి॒చి॒త్యః సో॒మా ౩ న వి॒చి॒త్యా ౩ ఇతి సో॒మో వా ఓ॒షధీ॒నాగ్ం రా॒జా
 తస్మి॒న్యదా॒పన్నం గృ॒సిత॒మేవా॒స్య తద్య॒ద్విచి॒నుయాద్య॒థాఽస్యాద్గృ॒సితం నిష్ఠి॒దతి తాదృగే॒వ

తద్యన్తు విచినుయాద్యథాక్షన్నాపన్నం విధావతి తాదృగేవ తత్క్ష్మధుకోధ్వర్యుః
 స్యాత్క్ష్మధుకో యజమానః సోమవిక్రయిన్థోమగ్ం శోధయేత్యేవ బ్రూయాద్యదీతరం [౫౯]
 యదీతరముభయేనైవ సోమవిక్రయిణమర్పయతి తస్మాథ్సోమవిక్రయీ క్షోధుకోరుణో హ
 స్మాకహౌపవేశిః సోమక్రయణ ఏవాహస్తృతీయసవనమవ రున్ధ ఇతి పశూనాం
 చర్మన్మిమీతే పశూనేవావ రున్ధే పశవో హి తృతీయగ్ం సవనం యం కామయేతాపశుః
 స్యాదిత్యృక్షతస్తస్య మిమీతర్క్ష్మం వా అపశవ్యమపశురేవ భవతి యజ్మామయేత
 పశుమాన్ధాన్య- [౬౦] దితి లోమతస్తస్య మిమీతైతద్వై పశూనాగ్ం రూపగ్ం
 రూపేణైవాకస్మై పశూనవ రున్ధే పశుమానేవ భవత్యపామస్తే క్రీణాతి సరసమేవైనం
 క్రీణాత్యమాత్యోకసీత్యాహమైవైనం కురుతే శుక్రస్తే గ్రహ ఇత్యాహ శుక్రో హ్యస్య
 గ్రహోకనసాకచ్చ యాతి మహిమానమేవాకస్మాకచ్చ యాత్యనసా- [౬౧] కచ్చ యాతి
 తస్మాదనోవాహ్యగ్ం సమే జీవనం యత్ర ఖలు వా ఏతగ్ం శీర్షా హరన్తి
 తస్మాచ్ఛీర్షహార్యం గిరౌ జీవనమభి త్యం దేవగ్ం సవితారమిత్యతిచ్చన్దసర్పా
 మిమీతేకతిచ్చన్దా పై సర్వాణి చన్దాగ్ంసి సర్వేభిరేవైనం చన్దోభిర్మిమీతే వర్షృ వా ఏషా
 చన్దసాం యదతిచ్చన్దా యదతిచ్చన్దసర్పా మిమీతే వర్షైవైనగ్ం సమానానాం
 కరోత్యకయైకయోధ్వగ్ం [౬౨] మిమీతేకయాతయామ్నియాయాతయామ్నియైవైనం మిమీతే
 తస్మాన్నానావీర్యా అజ్గలయః సర్వాస్వజ్గుష్ఠముప ని గృహ్ణాతి
 తస్మాథ్సమావద్వీర్యోకన్యాభిరజ్గలిభిస్తస్మాథ్సర్వా అను సం చరతి యథ్సహ సర్వాభిర్మిమీత
 సగ్గ్శిష్టా అజ్గలయౌ జాయేరన్నేకయైకయోధ్వగ్ం మిమీతే తస్మాద్విభక్తా జాయన్తే పశ్చ
 కృత్వో యజుషా మిమీతే పశ్చాక్షరా పజ్క్తిః పాజ్క్తి యజ్జ్మేవాకవ రున్ధే పశ్చ
 కృత్వస్తూష్ణిం [౬౩] దశ సం పద్యన్తే దశాక్షరా విరాడన్మం విరాడ్విరాజైవాకన్నాద్యమవ రున్ధే
 యద్యజుషా మిమీతే భూతమేవాకవ రున్ధే యత్తూష్ణిం భవిష్యద్యద్వై తావానేవ సోమః
 స్యాద్యావన్తం మిమీతే యజమానస్యైవ స్యాన్నాకపి సదస్యానాం ప్రజాభ్యస్తేవ్త్యప

స॒మూ॒హతి॑ స॒దస్యా॑నే॒కవా॒న్వాభ॑జతి॒ వాస॑సో॒ప న॒హ్యతి॑ స॒ర్వదే॑వ॒త్యం వై [౬౪] వా॒సః
స॒ర్వాభి॑రే॒వైనం॑ దే॒వతా॑భిః స॒మర్థ॑యతి ప॒శవో॑ వై సో॒మః ప్రా॒ణాయ॑ త్వే॒త్యుప॑ న॒హ్యతి
ప్రా॒ణమే॒వ ప॒శుషు॑ ద॒ధాతి॑ వ్యా॒నాయ॑ త్వే॒త్యను॑ శృ॒న్థతి॑ వ్యా॒నమే॒వ ప॒శుషు॑ ద॒ధాతి॑
తస్మా॑ద్స్వ॒పంతం॑ ప్రా॒ణా న జ॑హతి॥[౬౫]
ఇ॒తరం॑ ప॒శుమాన్ధాన్యధ్య॑త్యన॒సోధ్సర్గ॑న్త॒ష్టిగ్ం స॒ర్వదే॑వ॒త్యం వై త్రయ॑స్త్రిగ్ంశ॒చ్ఛ||6.1.9||

య॒త్కల॑యా తే శ॒ఫేన॑ తే క్రీ॒ణానీ॑తి ప॒ణేతా॑గో॒అర్ఘ్నగ్ం॑ సో॒మం కు॒ర్యాదగో॑అర్ఘ్నం
య॒జమా॑నమగో॒అర్ఘ్నమ॑ధ్వ॒ర్యుం గో॒స్తు మ॒హిమా॑నన్నా॒వ తిరే॑ద్గ॒వా తే క్రీ॒ణానీ॑త్యే॒వ
బ్రూ॒యాదగో॑అర్ఘ్నమే॒వ సో॒మం క॒రోతి॑ గో॒అర్ఘ్నం య॒జమా॑నం గో॒అర్ఘ్నమ॑ధ్వ॒ర్యుం న
గో॒ర్మహి॑మా॒నమ॑వ తిర॒త్యజ॑యా క్రీ॒ణాతి॑ స॒తప॑సమే॒వైనం॑ క్రీ॒ణాతి॑ హిర॒ణ్యేన॑ క్రీ॒ణాతి॑
స॒శుక్ర॑మే॒వై- [౬౬] నం క్రీ॒ణాతి॑ ధే॒న్వా క్రీ॒ణాతి॑ సా॒శిర॑మే॒వైనం॑ క్రీ॒ణాత్యు॑షభే॒ణ క్రీ॒ణాతి॑
సే॒న్త్రమే॒వైనం॑ క్రీ॒ణాత్య॑నడు॒హో క్రీ॒ణాతి॑ వహ్ని॒ర్వా అన॑డ్వాన్వహ్ని॒నైవ వహ్ని॑ య॒జ్ఞస్య॑
క్రీ॒ణాతి॑ మి॒థునా॑భ్యాం క్రీ॒ణాతి॑ మి॒థున॑స్యా॒వరు॑ద్ధై॒ వాస॑సా క్రీ॒ణాతి॑ స॒ర్వదే॑వ॒త్యం వై
వా॒సః స॒ర్వాభ్య॑ ఏ॒వైనం॑ దే॒వతా॑భ్యః క్రీ॒ణాతి॑ దశ॒ సం ప॑ద్యస్తే దశాక్ష॒రా వి॒రాడన్తం॑
వి॒రాడ్వి॒రాజై॒వాక॑న్నాద్యమ॒వ రు॒న్ధే [౬౭] తప॑సస్త॒నూర॑సి ప్ర॒జాప॑తే॒ర్వర్ణ ఇ॒త్యాహ॑ ప॒శుభ్య॑
ఏ॒వ తద॑ధ్వ॒ర్యుర్ని హ్ను॑త ఆత్మ॒నోక॑నావ్ర॒స్కాయ॑ గచ్ఛ॒తి శ్రి॒యం ప్ర ప॑శూనాపో॒తి య
ఏ॒వం వేద॑ శుక్రం తే శుక్రే॒ణ క్రీ॒ణామీ॑త్యాహ యథా॒యజు॑రే॒వైతద్దే॒వా వై యే॒న హిర॑ణ్యే॒న
సో॒మమక్రీ॑ణన్తదభీ॒షహో॑ పు॒నరా॑కదదత కో హి తే॒జసా॑ వి క్రీ॒ష్వత ఇ॒తి యే॒న హిర॑ణ్యే॒న [౬౮]
సో॒మం క్రీ॒ణీయా॑త్తదభీ॒షహో॑ పు॒నరా॑ దదీ॒త తే॒జ ఏ॒వాక॑త్మన్ధ॒త్తేక॑స్మై జ్యోతిః
సో॒మవి॑క్ర॒యిణి॑ తమ ఇ॒త్యాహ॑ జ్యోతిరే॒వ య॒జమా॑నే ద॒ధాతి॑ తమసా
సో॒మవి॑క్ర॒యిణమ॑ర్పయతి యదను॒పగ్ర॑థ్య హ॒న్యాద్ధన్త॑శూకాస్తాగ్ం స॒మాగ్ం స॒ర్వాః
స్మృ॒రిదమ॑హగ్ం స॒ర్పాణాం॑ దన్తశూకానాం గ్రీ॒వా ఉప॑ గృ॒థ్నామీ॑త్యాహాదన్తశూకాస్తాగ్ం

సమాగ్ం సర్వా భవన్తి తమసా సోమవిక్రయిణం విధ్యతి స్వాన [౬౯] భ్రాజేత్యాహైతే వా
అముష్మిల్లోకే సోమమరక్షస్తేభ్యోఽధి సోమమాహరన్ యదేతేభ్యః
సోమక్రయణాఽన్నానుదిశేదక్రీతోఽస్య సోమః స్యాఽన్నాస్యైతేఽముష్మిల్లోకే సోమగ్ం
రక్షేయుర్యదేతేభ్యః సోమక్రయణాననుదిశతి క్రీతోఽస్య సోమా భవత్యేతేఽస్యాఽముష్మిల్లోకే
సోమగ్ం రక్షన్తి॥[౭౦]

సశక్రమేవ రున్ధ ఇతి యేన హిరణ్యవన స్వాన చతుశ్చత్వారిగ్ంశచ॥6.1.10॥

వారుణో వై క్రీతః సోమ ఉపనద్ధో మిత్రో న ఏహి సుమిత్రధా ఇత్యాహ శాన్త్యా
ఇన్ద్రస్యోరుమా విశ దక్షిణమిత్యాహ దేవా వై యగ్ం సోమమక్రీణంతమిన్ద్రస్యోరో దక్షిణ
ఆఽసాదయస్తేష ఖలు వా ఏతర్హిన్ద్రో యో యజతే తస్మాదేవమాహోదాయుషా
స్వాయుషేత్యాహ దేవతా ఏవాఽన్వారభ్యేత్- [౭౦]
తిష్ఠత్యుర్వన్తరిక్షమన్విహిత్యాహాఽన్తరిక్షదేవత్యో ౨ హ్యేతర్హి సోమోఽదిత్యాః
సదోఽస్యదిత్యాః సద ఆ సీదేత్యాహ యథాయజురేపైతద్వి వా ఏనమేతదర్థయతి
యద్వారుణగ్ం సన్తం మైత్రం కరోతి వారుణ్యర్పాఽఽ సాదయతి స్వయైవైనం దేవతయా
సమర్థయతి వాససా పర్యానహ్యతి సర్వదేవత్యం వై వాసః సర్వాభిరేపై- [౭౧] నం దేవతాభిః
సమర్థయత్యథో రక్షసామపహత్యై వనేషు వ్యన్తరిక్షం తతానేత్యాహ వనేషు హి వ్యన్తరిక్షం
తతాన వాజమర్వధ్నివిత్యాహ వాజగ్గ్ హ్యర్వధ్ను పయో అఘ్నియాస్విత్యాహ పయో
హ్యఘ్నియాసు హృథ్ను క్రతుమిత్యాహ హృథ్ను హి క్రతుం వరుణో విక్ష్యగ్నిమిత్యాహ
వరుణో హి విక్ష్యగ్నిం దివి సూర్య- [౭౩] మిత్యాహ దివి హి సూర్యగ్ం సోమమద్రావిత్యాహ
గ్రావాణో వా అద్రయస్తేషు వా ఏష సోమం దధాతి యో యజతే తస్మాదేవమాహోదు త్యం
జాతపేదసమితి సౌర్యర్పా కృష్ణాజినం ప్రత్యానహ్యతి రక్షసామపహత్యా ఉస్రాపేతం
ధూర్షాహావిత్యాహ యథాయజురేపైతత్ప్ర చ్యవస్వ భువస్పత ఇత్యాహ భూతానాగ్ హ్యే-

[౭౪] ష పతిర్విశ్వాన్యభి ధామానీత్యాహ విశ్వాని హ్యే ౨ షోఽభి ధామాని ప్రచ్యవతే మా త్వా
 పరిపరీ విదదిత్యాహ యదేవాదః సోమమాప్రియమాణఙ్గన్ధర్వో విశ్వావసుః
 పర్యముష్ణాత్తస్మాదేవమాహోఽపరిమోషాయ యజమానస్య స్వస్త్వయన్యసీత్యాహ
 యజమానస్యైవైష యజ్ఞస్యాఽన్వారమ్భాఽనవచ్ఛిత్త్యై వరుణో వా ఏష
 యజమానమభ్యైతి యత్ [౭౫] క్రితః సోమ ఉపనద్ధో నమో మిత్రస్య వరుణస్య చక్షస
 ఇత్యాహ శాన్త్యా ఆ సోమం వహన్త్యగ్నినా ప్రతి తిష్ఠతే తౌ సమ్భవన్తౌ యజమానమభి
 సమ్భవతః పురా ఖిలు వావైష మేధాయాఽఽత్మానమారభ్య చరతి యో దీక్షితో
 యదగ్నిషోమీయం పశుమాలభత ఆత్మనిష్క్రయణ ఏవాఽస్య స తస్మాత్తస్య నాఽఽశ్యం
 పురుషనిష్క్రయణ ఇవ హ్యథో ఖల్వాహురగ్నిషోమాభ్యాం వా ఇన్ద్రో వృత్రమహన్నితి
 యదగ్నిషోమీయం పశుమాలభతే వార్తఘ్న ఏవాఽస్య స తస్మాద్వాశ్యం వారుణ్యర్చా పరి
 చరతి స్వయైవైనం దేవతయా పరి చరతి||[౭౬]

అన్వారభ్యోధ్వర్వాభిరేవ సూర్యం భూతానాగ్ం హ్యేతి యదాహుస్సప్తవిగ్ంశతిశ్చ||6.1.11||

ప్రాచీనవగ్ంశంయావన్త ఋఖ్సమో వాగ్వే దేవేభ్యో దేవా వై దేవయజుషనజ్కద్యూశ్చ తద్విరణ్యగ్ం షట్పదాని బ్రహ్మవాదినో
 విచిత్రే యత్కలయా తే వారుణో వై క్రితసోమ ఏకాదశ||11||

ప్రాచీనవఘ్ంశంగ్ స్వాహేత్యాహ యోఽన్తశ్శరా హ్యేష సన్తపసా చ యత్కర్ణగ్హితేతి లోమతో వారుణష్షట్ధ్వన్తతిః||౭౬||
 ప్రాచీనవగ్ంశం పరి చరతి||

||హరిః ఓమ్||

||శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు||

||ఇతి షష్ఠ కాణ్డే ప్రథమః ప్రశ్నః||